

LEKSIK

prema širini uporabe

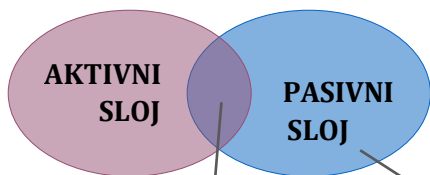
→ **OPĆI** ⇒ poznat i razumljiv svim govornicima jezika; u općoj uporabi

→ **SPECIJALIZIRANI** ⇒ leksik ograničene uporabe; stručni i znanstveni nazivi, termini (**terminologija** ili **nazivoslovlje**)

vrste raslojavanja leksika

VREMENSKO

neke riječi su u aktivnoj uporabi, a neke doživljavamo kao zastarjele i nerazumljive

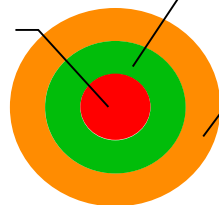
PRIJELAZNI LEKSIK

- **ZASTARJELICE** - rabe ih samo još starije generacije ljudi: *fiskultura, gombanje, štetovati...*
- **OŽIVLJENICE** - vratile se u uporabu: *gimnazija, putovnica, županija, bojnik...*
- **POMODNICE** - imenuju pomodne pojave: *bitlsica, lenonice, starke, martensice, kokotica, irokeza...*
- **NOVOTVORENICE / NEOLOGIZMI** - novotvorene riječi: *raketoplan, pisač, limunika, dalekovidnica, zrakoplov...*

PROSTORNO

prema širini područja na kojemu se rabe (rasprostranjenosti) razlikujemo tri vrste leksema:

LOKALIZMI

REGIONALIZMI

DIJALEKTIZMI:

- ŠTOKAVIZMI
- KAJKAVIZMI
- ČAKAVIZMI

- **HISTORIZMI** - povijesni razlozi: *vizir, centurija, barun, talir, dukat...*
- **ARHAIZMI** - jezični razlozi: *sarce, ljepost, kuralj, jerbo, traviti...*
- **NEKROTIZMI** - karakteristični za jednoga pisca; nikad nisu zaživjeli: *ljesit* (Krnarutić), *množba* (Šulek)...
- **KNJIŠKI LEKSIK** - isključivo u književnim djelima: *brodokršje, kamenarnica, drvar...*

FUNKCIONALNO

prema ulozi (funkciji) razlikujemo funkcionalne stilove hrvatskoga jezika

STIL ⇒ izbor izražajnih sredstava iz jezika za izricanje istoga sadržaja

STILISTIKA ⇒ znanost o stilu

- **ZNANSTVENI STIL** - *objektivnost, logičnost, misaonost, jasnoća; stručni nazivi i termini; osnovno značenje riječi*
- **ADMINISTRATIVNO-PRAVNI** - *ustaljeni izrazi, objektivnost, sažetost, preciznost; birokratizmi i kancelarizmi*
- **PUBLICISTIČKI** - *spoj znanstvenoga i književnoumjetničkoga stila, objektivnoga i subjektivnoga; rabi se u medijima*
- **KNJIŽEVNOUMJETNIČKI** - *sloboda izražavanja: lirski, epski, dramski; otvoren žargonu; subjektivnost, individualnost, preneseno značenje*
- **RAZGOVORNI STIL** - *najslobodniji, jezik svakodnevne komunikacije; žargonizmi i kolokvijalizmi, subjektivnost, nedovršene rečenice*